

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՄՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Հայոց լեզվի և գրականության
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Բաբույան Հ. Ռ. /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 16

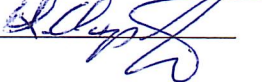
« 15 » մայիս 2023 թ.

ՀԼԳ/Բ-062 «ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՍՈՒԹՅՈՒՆ /Հին/» ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝	023102.00.6 Հայոց լեզու և գրականություն /դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/
Կրթական ծրագիր՝	023102.01.6 Հայոց լեզու և գրականություն /դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/
Որակավորման աստիճան՝	Բանասիրության բակալավր /բակալավր, մագիստրատուրա/
Ամբիոն՝	Հայոց լեզվի և գրականության /ամբիոնի լրիվ անվանումը/
Ուսուցման ձևը՝	հեռակա /առկա, հեռակա/
Կուրս/կիսամյակ	1-ին, 2-րդ կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝ Արտակ Սարուխանյան

Էլ. հասցե/ներ՝ hasmik.63@gmail.com

Վանաձոր- 2024թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8. Դասավանդման մեթոդներ
9. Ուսումնառության մեթոդները
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14. Գնահատում
 - 14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
 - 14.2. Հարցաշար
 - 14.3. Գնահատման չափանիշներ
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՅԱՏՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում.

«Հայ գրականության պատմություն /Հին/» առարկայի ուսումնասիրողական փաթեթը կազմված է բակալավրի հիմնական կրթական ծրագրով «Հայոց լեզու և գրականություն» մասնագիտության կրթական չափորոշիչների հենքով կազմված ուսումնական պլանի պահանջների, առարկայի բաղադրիչների հիման վրա և նպատակաուղղված է բակալավրական կրթության կազմակերպման, դասավանդման որակի բարձրացմանը:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է՝

- Ուսանողներին տալ մասնագիտական գիտելիքներ հայ հին գրականության պատմության մասին՝ ձևավորելով պատկերացում հայ գրականության ձևավորման, նախահիմքի մասին:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են՝

- Ուսանողներին գաղափար տալ հայ հին գրականության ժանրերի և դրանց զարգացման օրինաչափությունների մասին:
- Դաստիարակել ազգային և պետական մտածողությամբ՝ օրինակ ունենալով հայ հին գրականության գործիչներին և գրական կերպարներին:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/՝

«Հայ գրականության պատմություն /Հին/» առարկան ընդգրկված է ընդհանուր մասնագիտական առարկաների բաժնում: Տվյալ դասընթացին մասնակցելու նախապայմանն այն է, որ ուսանողները գիտելիքներ ունենան գրաբարից, բանահյուսությունից, գրականության տեսությունից:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը¹ և /կամ կոմպլետենցիաները.

«Հայ գրականության պատմություն /Հին/» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

¹ <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպլետենցիաների ցանկին համապատասխան:

- հասկանալ հայ հին գրականության էությունը,
- ինքնուրույն վերլուծել ստեղծագործությունները,
- համեմատել հայ և համաշխարհային գրականության համակարգում հայ միջնադարյան գրականության զարգացման ընդհանուր միտումները:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կրերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա) Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

ԳԿ9 խնդիրների լուծում,

ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,

ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,

ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ) Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների².

«Հայ գրականության պատմություն /Հին/» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մասնագիտական գործունեության ընթացքում, ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և բանասիրության և մանկավարժության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

² Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել :

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	3 կրեդիտ/90 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	6
Գործնական աշխատանք	6
Ինքնուրույն աշխատանք	78
Ընդամենը	90
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	ստուգարք

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները³ .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական

³ Թողնել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

Ինքնուրույն աշխատանքը ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁴

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Չեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են՝** հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են՝** մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

⁴ Թողնել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁵.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների		
		դասախոսություն	գործնական աշխատանք	Ինքնուսույն աշխատանք
1.	Հայ գրի և գրականության գոյության հարցը նախամաշտոցյան շրջանում: Հայերեն գիր ստեղծելու պատմական անհրաժեշտությունը: Դանիելյան նշանագրերի հարցը:	1		8
2.	Նախամաշտոցյան շրջանի գրականությունը երկու փուլով			8
3.	Կորյուն Վարդապետ. «Վարք Մաշտոցի»: Մաշտոցի կյանքը և գործը: Մաշտոցը և հայ գրի ստեղծումը:	1	1	9
4.	Ագաթանգեղոս. բանասիրական վեճեր նրա ժամանակի շուրջ: Ագաթանգեղոսի «Պատմությունը»:			1
5.	Փավստոս Բուզանդ. բանասիրությունը Բուզանդի մասին: Պատմությունը: Արժեքը, կերպարները:	1	1	9
6.	Եղիշեի կյանքը: Եղիշեի պատմության կառուցվածքը և պատմական արժեքը: Եղիշեի պատմության գեղարվեստական արժեքը:	1	1	9
7.	Փարպեցու «Հայոց պատմությունը», պատմության պատմական և գեղարվեստական արժեքը, կերպարները:			1
8.	Մովսես Խորենացու կյանքն ու «Հայոց պատմությունը»	1	1	9
9.	Հայ գրականությունը 6-9-րդ դարերում:	1		8
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		6	6	78

⁵ Նման է օրացուցային պլանին:

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Մ. Աբեղյան, Երկեր, հ Գ	1968
2.	«Հայ մշակույթի նշանավոր գործիչներ»	1976
3.	Վ. Եղիազարյան, Հայ հին գրականության պատմություն	2014
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	«Գանձարան հայ հին բանաստեղծության», աշխ. Պ. Խաչատրյանի	2000
2.	«Հայոց հին և միջնադարյան բանաստեղծության քրեստոմատիա», , աշխ. Ա. Մադոյանի և Գ. Անանյանի	1979

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁶
1.	Հայ գրի և գրականության գոյության հարցը նախամաշտոցյան շրջանում: Հայերեն գիր ստեղծելու պատմական անհրաժեշտությունը: Դանիելյան նշանագրերի հարցը:	<ul style="list-style-type: none"> Վկայություններ նախամաշտոցյան շրջանի գրի և գրականության մասին Խորենացիի նախամաշտոցյան գրի և գրականության մասին 	1	ՊԳ1, ՊԳ3

⁶ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն:

2.	Նախամաշտոցյան շրջանի գրականությունը երկու փուլով	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Գրական ուղղությունները և ժանրերը Ե դարում ▪ Թարգմանական գրականությունը և նրա նշանակությունը ▪ Մ. Գրքի հայերեն թարգմանության հարցը ▪ Սրբախոսության ժանրը ▪ Հոգևոր երգի ժանրը ▪ Փիլիսոփայական արձակի ժանրը ▪ Դավանաբանական գրականությունը ▪ Պատմական արձակի ժանրը 		ՊԳ1, ՊԳ3
3.	Կորյուն Վարդապետ. «վարք Մաշտոցի»: Մաշտոցի կյանքը և գործը: Մաշտոցը և հայ գրի ստեղծումը:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Կորյունի կյանքը ▪ «Վարք Մաշտոցի». գրության ժամանակը և պատվիրատուն, բովանդակությունը, կառուցվածքը, ժանրային առանձնահատկությունները 		ՊԳ1, ՊԳ3
4.	Ագաթանգեղոս. բանասիրական վեճեր նրա ժամանակի շուրջ: Ագաթանգեղոսի «Պատմությունը»:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Բանասիրական վեճեր Ագաթանգեղոսի ժամանակի շուրջ ▪ Ագաթանգեղոսի պատմության պատմական արժեքը ▪ Քրիստոնեական դարձի պատմությունը ըստ Ագաթանգեղոսի ▪ Հեթանոսական մեհյանների կործանումը ըստ Ագաթանգեղոսի ▪ Հռիփսիմյան կույսերի վկայաբանությունը ▪ Գր. Լուսավորչի կերպարը ըստ Ագաթանգեղոսի ▪ Տրդատ Մեծի կերպարը ըստ Ագաթանգեղոսի 	1	ՊԳ1, ՊԳ3
5.	Փավստոս Բուզանդ. բանասիրությունը Բուզանդի մասին: Պատմությունը: Արժեքը, կերպարները:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Բանասիրությունը Բուզանդի մասին ▪ Բուզանդի պատմության պատմական արժեքը, Ա և Բ դարությունների հարցը ▪ Բուզանդի պատմության ժամանակը և քաղաքական անցքերը, գեղարվեստական արժանիքները ▪ Արշակունիները ըստ բուզանդի ▪ Մամիկոնյանները ըստ Բուզանդի ▪ Լուսավորչի շառավիղները ըստ Բուզանդի. Ներսես Մեծի կերպարը ▪ Հովհան Եպիսկոպոսի երգիծական դիմապատկերը 	1	ՊԳ1, ՊԳ3

6.	Եղիշեի կյանքը: Եղիշեի պատմության կառուցվածքը և պատմական արժեքը: Եղիշեի պատմության գեղարվեստական արժեքը:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Եղիշեի կյանքը. բանասիրական վեճեր նրա շուրջ ▪ Վարդան Մամիկոնյանի կերպարը ըստ Եղիշեի ▪ Եղիշեի պատմության կառուցվածքը և պատմական արժեքը ▪ Եղիշեի պատմության գեղարվեստական արժեքը ▪ Եղիշեի պատմությունը և Դեմիրճյանի պատմավեպը ▪ Հայ կինը Եղիշեի պատմության մեջ ▪ Հայրենասիրությունը Եղիշեի պատմության մեջ 	1	ՊԳ1, ՊԳ3
7.	Փարպեցու «Հայոց պատմությունը», պատմության պատմական և գեղարվեստական արժեքը, կերպարները:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Փարպեցու կյանքը ▪ Փարպեցու պատմության պատմական արժեքը ▪ Փարպեցու «Թուղթը» ▪ Վահան Մամիկոնյանի կերպարը ըստ փարպեցու ▪ Փարպեցու պատմության գեղարվեստական արժեքը ▪ Փարպեցի Բուզանդի և Ազաթանգեղոսի մասին 		ՊԳ1, ՊԳ3
8.	Մովսես Խորենացու կյանքն ու «Հայոց պատմությունը»	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Խորենացու կյանքը. բանասիրական վեճեր նրա ժամանակի շուրջ ▪ Խորենացու պատմության կառուցվածքը և բովանդակությունը ▪ Խորենացու պատմության Դ գրքի հարցը ▪ Խորենացու պատմության աղբյուրները. Մար Աբաս Կատինայի մատյանի հարցը ▪ Խորենացու պատմության պատմական արժեքը ▪ Հայ ժողովրդի ծագումը ըստ Խորենացու ▪ Խորենացու պատմության գեղարվեստական արժեքը ▪ Առասպելն ըստ Խորենացու. Ա գիրքը ▪ Խորենացին հայերեն գրի և Մաշտոցի մասին ▪ Մամիկոնյաններն ըստ Խորենացու պատմության ▪ Տրդատ Մեծի և Լուսավորչի կերպարը ըստ Խորենացու ▪ Խորենացու «Ողբը» ▪ Արշակունյաց թագավորության անկումը ըստ Խորենացու ▪ Խորենացու պատմության նորությունները և պատմական դասերը սերունդներին 	1	ՊԳ1, ՊԳ3

9.	Հայ գրականությունը 6-9-րդ դարերում:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Շուշանիկի վկայաբանությունը ▪ Եզնիկ Կողբացի. «Եղծ աղանդոց»-ը և նրա նշանակությունը ▪ Հովհան Մամիկոնյանի «Տարոնի պատմությունը» և զենոբ Գլակի խնդիրը ▪ Մեբեոսի պատմությունը և նրա պատմական արժեքը ▪ Ղևոնդ Երեցի պատմությունը ▪ Մովսես Կաղանկատվացու պատմությունը ▪ Թադեոս առաքյալի և Մանդուխտ կույսի վկայաբանությունը ▪ Կոմիտաս կաթողիկոս. «Անձինք նուիրեալք» շարականը ▪ Դավթակ Քերթովի ողբը 	1	ՊԳ1, ՊԳ3
----	-------------------------------------	--	---	----------

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	<i>Թեմա</i>	Ուսումնասիրվող հարցեր	<i>Ժամաքանակ</i>	Մտնական ձևը	Գրականություն ⁷
1.	Կորյուն Վարդապետ. «Վարք Մաշտոցի»: Մաշտոցի կյանքը և գործը: Մաշտոցը և հայ գրի ստեղծումը:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Կորյունի կյանքը ▪ «Վարք Մաշտոցի». գրության ժամանակը և պատվիրատուն, բովանդակությունը, կառուցվածքը, ժանրային առանձնահատկությունները 	1	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ3
2.	Ագաթանգեղոս. բանասիրական վեճեր նրա ժամանակի շուրջ: Ագաթանգեղոսի «Պատմությունը»:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Բանասիրական վեճեր Ագաթանգեղոսի ժամանակի շուրջ ▪ Ագաթանգեղոսի պատմության պատմական արժեքը ▪ Քրիստոնեական դարձի պատմությունը ըստ Ագաթանգեղոսի 	1	Բանավոր հարցում, խմբային քննարկում	ՊԳ1, ՊԳ3

⁷ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն:

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Հեթանոսական մեհյանների կործանումը ըստ Ագաթանգեղոսի ▪ Հռիփսիմյան կույսերի վկայաբանությունը ▪ Գր. Լուսավորչի կերպարը ըստ Ագաթանգեղոսի ▪ Տրդատ Մեծի կերպարը ըստ Ագաթանգեղոսի 			
3.	Փավստոս Բուզանդ. Բանասիրությունը Բուզանդի մասին: Պատմությունը: Արժեքը, կերպարները:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Բանասիրությունը Բուզանդի մասին ▪ Բուզանդի պատմության պատմական արժեքը, Ա և Բ դպրությունների հարցը ▪ Բուզանդի պատմության ժամանակը և քաղաքական անցքերը, գեղարվեստական արժանիքները ▪ Արշակունիները ըստ բուզանդի ▪ Մամիկոնյանները ըստ Բուզանդի ▪ Լուսավորչի շառավիղները ըստ Բուզանդի. Ներսես Մեծի կերպարը ▪ Հովհան Եպիսկոպոսի երգիծական դիմապատկերը 	1	Բանավոր հարցում, խմբային քննարկում	ՊԳ1, ՊԳ3
4.	Եղիշեի կյանքը: Եղիշեի պատմության կառուցվածքը և պատմական արժեքը: Եղիշեի պատմության գեղարվեստական արժեքը:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Եղիշեի կյանքը. Բանասիրական վեճեր նրա շուրջ ▪ Վարդան Մամիկոնյանի կերպարը ըստ Եղիշեի ▪ Եղիշեի պատմության կառուցվածքը և պատմական արժեքը ▪ Եղիշեի պատմության գեղարվեստական արժեքը ▪ Եղիշեի պատմությունը և Դեմիրճյանի պատմավեպը ▪ Հայ կինը Եղիշեի պատմության մեջ ▪ Հայրենասիրությունը Եղիշեի պատմության մեջ 	1	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ3
5.	Փարպեցու «Հայոց պատմությունը», պատմության պատմական և գեղարվեստական արժեքը, կերպարները:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Փարպեցու կյանքը ▪ Փարպեցու պատմության պատմական արժեքը ▪ Փարպեցու «Թուղթը» ▪ Վահան Մամիկոնյանի կերպարը ըստ փարպեցու ▪ Փարպեցու պատմության գեղարվեստական 	1	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ3

		<p>արժեքը</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Փարպեցին Բուզանդի և Ագաթանգեղոսի մասին 			
6.	Մովսես Խորենացու կյանքն ու «Հայոց պատմությունը»	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Խորենացու կյանքը. բանասիրական վեճեր նրա ժամանակի շուրջ ▪ Խորենացու պատմության կառուցվածքը և բովանդակությունը ▪ Խորենացու պատմության Դ գրքի հարցը ▪ Խորենացու պատմության աղբյուրները. Մար Աբաս Կատինայի մատյանի հարցը ▪ Խորենացու պատմության պատմական արժեքը ▪ Հայ ժողովրդի ծագումը ըստ Խորենացու ▪ Խորենացու պատմության գեղարվեստական արժեքը ▪ Առասպելն ըստ Խորենացու. Ա գիրքը ▪ Խորենացին հայերեն գրի և Մաշտոցի մասին ▪ Մամիկոնյաններն ըստ Խորենացու պատմության ▪ Տրդատ Մեծի և Լուսավորչի կերպարը ըստ Խորենացու ▪ Խորենացու «Ողբը» ▪ Արշակունյաց թագավորության անկումը ըստ Խորենացու ▪ Խորենացու պատմության նորությունները և պատմական դասերը սերունդներին 	1	Բանավոր հարցում, խմբային քննարկում	ՊԳ1, ՊԳ3

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ⁸	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ⁹
1.	Գրական ուղղությունները և ժանրերը Ե դարում	Գրական ուղղությունների բնույթը, ժանրային իրացումները	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ3
2.	Թարգմանական գրականությունը և նրա նշանակությունը	Թարգմանական գրականության ձևավորման գործընթացը, նշանակալի գործերը	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ3
3.	Քրիստոնեական դարձի պատմությունը և հեթանոսական մեհյանների կործանումը ըստ Ագաթանգեղոսի	Նշված պատմական իրողությունների պատկերումն ու գնահատումը հեղինակի կողմից	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ3
4.	Գր. Լուսավորչի և Տրդատ Մեծի կերպարը ըստ Ագաթանգեղոսի	Կերպարների համակողմանի քննություն /պատմական տեսանկյունից, գեղարվեստական տեսանկյունից.../ ըստ հեղինակի	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ3
5.	Արշակունիները, Մամիկոնյանները, Լուսավորչի շառավիղները ըստ Բուզանդի. Ներսես Մեծի կերպարը	Կերպարների համակողմանի քննություն /պատմական տեսանկյունից, գեղարվեստական տեսանկյունից.../ ըստ հեղինակի	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ3
6.	Վարդան Մամիկոնյանի կերպարը ըստ Եղիշեի	Կերպարի համակողմանի քննություն /պատմական տեսանկյունից, գեղարվեստական տեսանկյունից.../ ըստ հեղինակի	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ3

⁸ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը:

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն:

7.	Եղիշեի պատմությունը և Դեմիրճյանի պատմավեպը	Համեմատական քննություն. թեմատիկ, կերպարային զուգահեռներն ու տարբերությունները	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1,ՊԳ3
8.	Հայ կինը Եղիշեի պատմության մեջ	Կերպարների համակողմանի քննություն ըստ հեղինակի	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1,ՊԳ3
9.	Խորենացու պատմության կառուցվածքը և բովանդակությունը	Համակողմանի քննություն. կառուցվածքային, բովանդակային	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1,ՊԳ3
10.	Եզնիկ Կողբացի. «Եղծ աղանդոց»-ը և նրա նշանակությունը	Ստեղծագործության համակողմանի քննություն	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1,ՊԳ3
11.	Հովհան Մամիկոնյանի «Տարոնի պատմությունը»	Ստեղծագործության համակողմանի քննություն	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1,ՊԳ3
12.	Սեբեոսի պատմությունը և նրա պատմական արժեքը	Ստեղծագործության համակողմանի քննություն	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1,ՊԳ3
13.	Դավթակ Քերթողի ողբը	Ստեղծագործության համակողմանի քննություն	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1,ՊԳ3

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹⁰

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	-
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	

¹⁰ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար:

Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

14. **Գնահատում**

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹¹:

14.1. **Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝**

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ամփոփիչ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ավարտին (քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. **Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.**

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ավարտին ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող ամփոփիչ ստուգման և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

¹¹ «Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.):

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Հայերեն գրի և գրականության հարցը նախամաշտոցյան շրջանում
2. Հայերեն գիր ստեղծելու պատմական անհրաժեշտությունը
3. Դանիելյան նշանագրերի հարցը
4. Մաշտոցի կյանքը և գործը
5. Մաշտոցը և հայ գրի ստեղծումը
6. Կորյուն Վարդապետ. «Վարք Մաշտոցի»
7. Գրական ուղղությունները և ժանրերը Ե դարում
8. Թարգմանական գրականությունը և նրա նշանակությունը
9. Ս. Գրքի հայերեն թարգմանության հարցը
10. Սրբախոսության ժանրը
11. Հոգևոր երգի ժանրը
12. Փիլիսոփայական արձակի ժանրը
13. Դավանաբանական գրականությունը
14. Պատմական արձակի ժանրը
15. Ագաթանգեղոս. բանասիրական վեճեր նրա ժամանակի շուրջ
16. Ագաթանգեղոսի պատմության պատմական արժեքը
17. Քրիստոնեական դարձի պատմությունը ըստ Ագաթանգեղոսի
18. Հեթանոսական մեհյանների կործանումը ըստ Ագաթանգեղոսի
19. Հոփսիմյան կույսերի վկայաբանությունը
20. Գր. Լուսավորչի կերպարը ըստ Ագաթանգեղոսի
21. Տրդատ Մեծի կերպարը ըստ Ագաթանգեղոսի
22. Փավստոս Բուզանդ. բանասիրությունը Բուզանդի մասին
23. Բուզանդի պատմության պատմական արժեքը
24. Բուզանդի պատմության Ա և Բ դպրությունների հարցը
25. Բուզանդի պատմության ժամանակը և քաղաքական անցքերը
26. Բուզանդի պատմության գեղարվեստական արժանիքները
27. Արշակունիները ըստ բուզանդի
28. Մամիկոնյանները ըստ Բուզանդի
29. Լուսավորչի շառավիղները ըստ Բուզանդի. Ներսես Մեծի կերպարը
30. Հովհան Եպիսկոպոսի երգիծական դիմապատկերը
31. Եղիշեի կյանքը. բանասիրական վեճեր նրա շուրջ
32. Վարդան Մամիկոնյանի կերպարը ըստ Եղիշեի
33. Եղիշեի պատմության կառուցվածքը և պատմական արժեքը
34. Եղիշեի պատմության գեղարվեստական արժեքը
35. Եղիշեի պատմությունը և Դեմիրճյանի պատմավեպը
36. Հայ կինը Եղիշեի պատմության մեջ
37. Հայրենասիրությունը Եղիշեի պատմության մեջ
38. Խորենացու կյանքը. բանասիրական վեճեր նրա ժամանակի շուրջ
39. Խորենացու պատմության կառուցվածքը և բովանդակությունը
40. Խորենացու պատմության Դ գրքի հարցը
41. Խորենացու պատմության աղբյուրները. Մար Աբաս Կատինայի մատյանի հարցը

42. Խորենացու պատմության պատմական արժեքը
43. Հայ ժողովրդի ծագումը ըստ Խորենացու
44. Խորենացու պատմության գեղարվեստական արժեքը
45. Առասպելն ըստ Խորենացու. Ա գիրքը
46. Խորենացին հայերեն գրի և Մաշտոցի մասին
47. Մամիկոնյաններն ըստ Խորենացու պատմության
48. Տրդատ Մեծի և Լուսավորչի կերպարը ըստ Խորենացու
49. Խորենացու «Ողբը»
50. Արշակունյաց թագավորության անկումը ըստ Խորենացու
51. Խորենացու պատմության նորությունները և պատմական դասերը սերունդներին
52. Փարպեցու կյանքը
53. Փարպեցու պատմության պատմական արժեքը
54. Փարպեցու «Թուղթը»
55. Վահան Մամիկոնյանի կերպարը ըստ փարպեցու
56. Փարպեցու պատմության գեղարվեստական արժեքը
57. Փարպեցին Բուզանդի և Ազաթանգեղոսի մասին
58. Հովհան Մանդակունու ճառերը
59. Հայ գրականությունը 6-9-րդ դարերում
60. Շուշանիկի վկայաբանությունը
61. Եզնիկ Կողբացի. «Եղծ աղանդոց»-ը և նրա նշանակությունը
62. Հովհան Մամիկոնյանի «Տարոնի պատմությունը» և զենոբ Գլակի խնդիրը
63. Սեբեոսի պատմությունը և նրա պատմական արժեքը
64. Ղևոնդ Երեցի պատմությունը
65. Մովսես Կաղանկատվացու պատմությունը
66. Թադեոս առաքյալի և Մանդուխտ կույսի վկայաբանությունը
67. Կոմիտաս կաթողիկոս. «Անձինք նուիրեալք» շարականը
68. Դավթակ Քերթողի ողբը
69. 5-10-րդ դարերի հայ շարականագիրներ

14.4. Գնահատման չափանիշները¹².

- Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ժամանակ՝ բանավոր հարցման, ինքնուրույն աշխատանքի, գրավոր աշխատանքների միջոցով և ամփոփիչ ստուգման ժամանակ:
- Գործնական աշխատանքները՝ նվազագույնը երեք հարցում՝ գումարային 40 միավոր գնահատմամբ:
- Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:

¹² Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման:

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն`	023102.00.6 Հայոց լեզու և գրականություն <i>/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/</i>
Կրթական ծրագիր`	023102.01.6 Հայոց լեզու և գրականություն <i>/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/</i>
Որակավորման աստիճան`	Բանասիրության բակալավր <i>/բակալավր, մագիստրատուրա/</i>

Վանաձոր 2024

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՀԼԳ/Բ-062 «ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ /ՀԻՆ/»			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	12	Դասախոսություն	6
			Գործնական աշխատանք	6
	Ինքնուրույն	78		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Ուսանողներին տալ մասնագիտական գիտելիքներ հայ հին գրականության պատմության մասին՝ ձևավորելով պատկերացում հայ գրականության ձևավորման, նախահիմքի մասին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Իմանալ հայ հին գրականության առավել հայտնի գրողների կյանքը և գործունեությունը, - հասկանալ հայ հին գրականության էությունը, - ինքնուրույն վերլուծել ստեղծագործությունները, - համեմատել հայ և համաշխարհային գրականության համակարգում հայ միջնադարյան գրականության զարգացման ընդհանուր միտումները: 			
Դասընթացի բովանդակությունը	<p><i>Թեմա 1.</i> Հայ գրի և գրականության գոյության հարցը նախամաշտոցյան շրջանում: Հայերեն գիր ստեղծելու պատմական անհրաժեշտությունը: Դանիելյան նշանագրերի հարցը:</p> <p><i>Թեմա 2.</i> Նախամաշտոցյան շրջանի գրականությունը երկու փուլով</p> <p><i>Թեմա 3.</i> Կորյուն Վարդապետ. «վարք Մաշտոցի»: Մաշտոցի կյանքը և գործը: Մաշտոցը և հայ գրի ստեղծումը:</p>			

	<p><i>Թեմա 4.</i> Ագաթանգեղոս. բանասիրական վեճեր նրա ժամանակի շուրջ: Ագաթանգեղոսի «Պատմությունը»:</p> <p><i>Թեմա 5.</i> Փավստոս Բուզանդ. բանասիրությունը Բուզանդի մասին: Պատմությունը: Արժեքը, կերպարները:</p> <p><i>Թեմա 6.</i> Եղիշեի կյանքը: Եղիշեի պատմության կառուցվածքը և պատմական արժեքը: Եղիշեի պատմության գեղարվեստական արժեքը:</p> <p><i>Թեմա 7.</i> Փարպեցու «Հայոց պատմությունը», պատմության պատմական և գեղարվեստական արժեքը, կերպարները:</p> <p><i>Թեմա 8.</i> Մովսես Խորենացու կյանքն ու «Հայոց պատմությունը»</p> <p><i>Թեմա 9.</i> Հայ գրականությունը 6-9-րդ դարերում:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Բանավոր հարցում, թեստային աշխատանք, բնագրային վերլուծություն, ինքնուրույն աշխատանքի ստուգում:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ժամանակ՝ բանավոր հարցման, ինքնուրույն աշխատանքի, գրավոր աշխատանքների միջոցով և ամփոփիչ ստուգման ժամանակ: • Գործնական աշխատանքները՝ նվազագույնը երեք հարցում՝ գումարային 40 միավոր գնահատմամբ: • Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:
<p>Գրականություն</p>	<p><i>Պարտադիր՝</i> Մ. Աբեղյան, Երկեր, հ Գ «Հայ մշակույթի նշանավոր գործիչներ» Վ. Եղիազարյան, Հայ հին գրականության պատմություն</p> <p><i>Լրացուցիչ՝</i> «Գանձարան հայ հին բանաստեղծության», աշխ. Պ. Խաչատրյանի «Հայոց հին և միջնադարյան բանաստեղծության քրեստոմատիա», աշխ. Ա. Մադրյանի և Գ. Անանյանի</p>